

DE STROOMVERKOOPMAATSCHAPPIJ

EEN KWART EEUW ONTWIKKELING VAN DE
LIMBURGSCH ELECTRICITEITS-
VOORZIENING

1909 - 3 SEPTEMBER - 1934

Het gebouw van de Stroom Verkoop Maatschappij aan den Prins Bisschopsingel te Maastricht.

DE OPKOMST

Bij het bereiken van een mijlpaal, zooals thans de Stroomverkoop-Maatschappij doet, die haar 25-jarig bestaan herdenkt, is het oogenblik aangebroken waarop men een terugblik pleegt te werpen op den afgelegden weg. Met trots mag de Maatschappij terugzien op hetgeen in een kwart eeuw van groei en bloei, die sedert de oprichting in 1909 verlopen is, door haar tot stand werd gebracht. Aan haar toch hebben wij de electrificatie van ons gewest te danken. Haar ontwikkelingsgang is nauw verbonden met het economische gebeuren in Limburg. In haar vooruitgang vindt men de vorderingen der moderne electrotechniek weerspiegeld.

Electriciteit is een natuurkracht, die de mensch met zijn vernuft heeft weten te temmen en dienstbaar te maken, die kracht, die tot in de afgelegen plaatsen van ons gewest is doorgedrongen, waarvan ieder zich thans bedient, maar wier geheimzinnig wezen door de geleerde wereld nog slechts ten deele ontsluit is kunnen worden.

Velen van de oudere generatie zullen zich herinneren, dat electriciteit aanvankelijk een wereld-artikel was, dat alleen voor de verlichting van openbare tentoonstellingen en schouwburgen werd gebruikt en in de woningen van welgestelden. Langzamerhand drong de elektrische verlichting het bedrijfsleven binnen: groote warenhuizen, restaurants, winkels, fabrieken en werkplaatsen en tenslotte in de woonhuizen. In de industriële bedrijven begon zich ook een overgang te voltrekken: elektrische motoren konden opgesteld worden naast de machines, die zij moesten aandrijven, zoodat het uitgebreide systeem van assen en riemen, dat bij stoommachines of gasmotoren noodig is, kon vervallen.

In groote steden werd de elektrische energie krachtbron voor tramlijnen. De grootverbruikers van electriciteit hadden aanvankelijk hun eigen opwekkings-installaties. Weldra ontstonden blokc centrales, waardoor één of meer huizenblokken met stroom werden verzorgd. De elektrische stroomvoorziening kreeg daardoor een openbaar karakter daar van publieke wegen moest gebruik worden gemaakt. De blokc centrales groeiden uit tot locale of stedelijke centrales, die ook stroom aan de omgeving gingen leveren, vervolgens aan het platteland, om tenslotte gewestelijke of provinciale electriciteitsbedrijven te vormen, waarbij kleinere locale centrales werden opgeslorpt.

Thans beginnen zich de volgende ontwikkelingsfasen af te tekenen: de interprovinciale of interregionale electriciteitsvoorziening, die uitdijt tot een nationale en reeds is er op de jongste wereldcongressen gewag gemaakt, van een internationale stroomvoorziening, waarbij de groote waterkrachtcentrallen van Skandinavie en andere landen met „witte steenkool“, zooals Zwitserland, Oostenrijk, gekoppeld zouden worden aan de thermische centrales van de mijnstridicten van het Europeesche continent....

Laten wij ons echter niet in toekomst-perspectieven verliezen, maar terugkeeren tot het moment, waarop 25 jaar geleden, de gedachte van stroomvoorziening in Limburg, in daden werd omgezet.

Toen de Stroomverkoop-Maatschappij in 1909 werd opgericht, waren vele problemen der electrotechniek reeds tot een oplossing gebracht of al zoo ver gerijpt, dat de toepassing niet meer als een experiment behoefde beschouwd te worden. Het vraagstuk gelijkstroom of draaistroom, dat een tijdlang de gemoederen van de technische wereld had beheerscht, was inmiddels opgelost, ten gunste van den draaistroom. De electriciteit was bezig zich hier te lande in te burgeren, en ook in Limburg werkten naast particuliere installaties van fabrieken en van groote magazijnen, eenige gemeentelijke centrales met gelijkstroom, terwijl de Staatsmijnen en particuliere mijnen groote moderne centrales hadden gebouwd voor de eigen stroomvoorziening.

De Stroomverkoop-Maatschappij als particuliere onderneming (1908—1917).

De technische en economische voorwaarden voor de oprichting van een gewestelijk electriciteitsbedrijf waren aanwezig. Het particuliere initiatief liet dan ook niet lang meer op zich wachten. De stoot tot de oprichting werd gegeven door den heer R. W. H. Hofstede Crul, die met medewerking van de Heemaf, de firma Gebrs. Stork & Co. en met financieel steun van de Twentsche Bank, het aanvangskapitaal van

f 300.000.— bijeenbracht. De heer D. W. Stork werd tot President van het College van Commissarissen benoemd, Prof. C. Feldmann trad op als technisch adviseur en de heer J. G. Bellaar Spruyt werd tot Directeur benoemd en tevens belast met de vertegenwoordiging van de Heemaf, die den bouw der netten in regie zou uitvoeren.

Het doel van de Maatschappij was de in- en verkoop van elektrische energie en in bijzondere gevallen ook het opwekken van energie en verder nog het drijven van handel in het voor bovengenoemde doeleinden benodigde materiaal.

Vóór de oprichting had men weliswaar plannen gekoesterd om zelf electriciteit op te wekken. Tot dat doel zou men in de Mijnstreek een centrale bouwen, die de minderwaardige brandstof ter plaatse zou benutten voor de omzetting in electrischen stroom. Dat voornemen liet men echter varen om met de Staatsmijnen in Limburg een overeenkomst te sluiten voor de levering van een vermogen van 4000 kW. Van te voren had men zich door middel van een contract met de gemeente Maastricht zekerheid verschafte voor de afname van stroom. Door deze prijszwaarte medewerking zou de maatschappij dus van de zorgen van de opwekking zelf ontheven zijn en zou zij derhalve van den aanvang af hare volle krachten kunnen concentreren op den bouw van het kabelnet.

De grondslagen voor de onderneming waren hiermede gelegd, in de financiering was voorzien en een groot arbeidsveld wachtte op ontginning. Nadat op 11 Augustus 1909 de Koninklijke Bewilliging op het ontwerp der statuten was verkregen, werd de acte van oprichting op 3 September 1909 gepasseerd.

De Maatschappij kon nu haar plan de campagne aan te vatten. De gemeente Maastricht, haar eerste steunpunt, werd door twee hoogspanningskabels van 10.000 Volt langs verschillende wegen (Simpelveld-Gulpen-Margraten en Heerlen-Valkenburg-Meerssen) verbonden met de Staatsmijn Wilhelmina. Van beide hoofddaders werden zijtakken afgeleid naar de gemeenten, die in de onmiddellijke nabijheid aan de hoofdkabels waren gelegen. Op 1 Juli 1910 nam de regelmatige stroomlevering aan de gemeente MAASTRICHT een aanvang. In hetzelfde jaar werd ook de gemeente GULPEN aangesloten. Van de Electriciteits-Maatschappij Valkenburg werden de aandelen overgenomen en het gelijkstroomnet in een draaistroomnet omgebouwd. In 1911 werd met de gemeente HEERLEN over de stroomlevering gecontracteerd en ook hier werd het bestaande gelijkstroomnet in een draaistroomnet omgevormd. BOCHOLTZ en andere plaatsen in de Mijnstreek volgden. Geleidelijk werd het net der Stroomverkoop-Maatschappij uitgebreid om nog vóór den oorlog het Zuidelijke gedeelte van Limburg te omspannen.

In 1911 werd de eerste grootverbruiker, de

MEVROUW L. B. KOOPS-THOMASSEN, di- van de oprichting der S. V. M. tot op heden aan dit instituut verbonden is geweest.

Société Céramique, op het net aangesloten. Een gedenkwaardig feit, niet alleen omdat deze aansluiting zeer gewenscht was; speciaal in een tijdvak waarin stroom uitsluitend voor lichtdoeleinden werd betrokken, maar eveneens om de propagandistische waarde van die daad. Geleidelijk zouden andere fabrieken het gegeven voorbeeld gaan volgen.

De Stroomverkoop-Maatschappij in de oorlogsjaren.

Het uitbreken van den Wereldoorlog en de geïsoleerde positie, die dit voor ons land meebracht, waren niet zonder invloed op de electriciteitsvoorziening. Het hoogspanningsnet had een lengte van 165 kilometer bereikt en strekte zich reeds tot ECHT uit, toen in 1914 de oorlog de regelmatige ontwikkeling van het bedrijf kwam verstoren. Op het einde van dit jaar waren 28 gemeenten door middel van dat net van stroom voorzien. Gebrek aan materialen, gepaard gaande met een sterke prijsstijging (de prijs van het koper liep op tot het 30-40 voudige van de normale waarde), belemmerden de uitvoering van de talrijke uitbreidingsplannen, die men had beraamd. Daartegenover stond een stijgende vraag naar aansluitingen als gevolg van het gebrek aan verlichtingsmiddelen en brandstoffen. Zooveel mogelijk trachtte de Stroomverkoop-Maatschappij aan die aanvragen gevolg te geven, al moest men zijn toevlucht tot noodmaatregelen nemen, waarbij de gebruikelijke opvattingen omtrent veiligheid en soliditeit van de geleidingen en installaties in het gedrang kwamen.

De belasting van de bestaande netten werd tot meer dan het drievoudige opgevoerd. In 1917 werd met de Gemeente ROERMOND over stroomlevering gecontracteerd, terwijl de Gemeente SITTARD, waarmede al in 1914 een overeenkomst was gesloten, in 1917 begon met stroom af te nemen. Het aantal contracten met industriële grootverbruikers bedroeg 25 op het einde van 1917.

Inmiddels was het plan ontstaan voor een hoogspanningslijn van 50.000 Volt van Hoensbroek naar Maastricht, maar men kon niet met alle eigenaren van gronden, waarover die lijn zou loopen, tot een overeenstemming geraken.

Mr. E. O. J. M. BARON VAN HOVELL TOT WESTERFLIET, president-commissaris van de S.V.M.

Erst toen de Provincie Limburg in 1915 een Rijksoverheid voor den aanleg en de exploitatie van electriciteitswerken had aanvaard, was toepassing van de Electriciteitswet mogelijk en moesten alle eigenaren den aanleg gedoogen, en kon die lijn in 1920 worden voltooid.

De bemoeieningen van de provinciale overheden in Nederland met de electriciteitsvoorziening van het platteland namen gaandeweg toe. Ook in Limburg kwam dat streven tot uiting, zoodat het zelf ter hand nemen van den aanleg van de hoogspanningslijn. In hetzelfde jaar knoopte de Provincie onderhandelingen aan met de Stroomverkoop-Maatschappij, teneinde grotere zeggenschap op het gebied der energieverzorging te verkrijgen en de Maatschappij tot de noodige uitbreidingen te nopen. De onderhandelingen wilden echter niet vlotten. De uitbreiding der netten moest met dure materialen geschieden en bracht zware financiële uitgaven mede, met het daaraan verbonden kapitaalrisico. De beste oplossing leek daarom, dat de Provincie zou trachten een zoo groot mogelijk deel van het aandelenkapitaal te verwerven om aldus een overwegende positie in het beheer te krijgen.

In 1917 stelde de Provincie de aandeelhouders in de gelegenheid de aandelen aan haar te verkopen tegen een koers van 138½ pCt. Het overgrote deel der aandeelhouders maakte van dit aanbod gebruik en zoodoende verwierf de Provincie 95 pCt. van het aandelenkapitaal en verkreeg daardoor volkomen zeggenschap. Daarmede werd een nieuwe periode in het bestaan der Stroomverkoop ingeluid. Einde 1917 was het gehele statutaire kapitaal groot één miljoen gulden geplaatst en volgestort. Er was echter reeds meer dan dat bedrag in aanlegwerken vastgelegd. De ontbrekende bedrijfsmiddelen waren voor het grootste gedeelte voorgeschieden door de bankrelatie in den vorm van blanco crediet. Hierbij zij nog vermeld dat de bedrijfsresultaten van de particuliere Maatschappij steeds gunstig waren geweest. De uitgekeerde dividenden over de jaren 1911—1917 bedroegen resp. 2, 6 1/4, 6 1/2, 6, 6, 7 en 7½ procent.

De Stroomverkoop als openbare onderneming (1907 tot op heden).

Feitelijk had het karakter van de Maatschappij door de overneming der aandelen een ingrijpende verandering ondergaan. Van zuiver particuliere Maatschappij was ze een overheidsbedrijf geworden.

Voor al van economisch-sociaal standpunt gezien, was de opzet van de onderneming principieel veranderd: niet meer het winstprincipe zou

PROF. DR. IR. H. GELISSEN, DIRECTEUR DER S. V. M.
Foto van een schilderij, dat den directeur zal worden aangeboden.

voortaan hare gestie beheerschen, maar het kostendeckingsprincipe, geen particuliere belangen had ze meer te dienen, voortaan stond alleen de behartiging van openbare belangen op den voorgrond.

Formeel-juridisch bleef ze evenwel haar karakter behouden. Een statutenwijziging was noodig om de Maatschappij volledig te doen beantwoorden aan het doel, dat de Provincie nastreefde. Allerlei omstandigheden waren oorzaak dat de statutenwijziging jarenlang uitbleef. De reorganisatie kreeg eerst haar beslag in 1932.

Sturm und Drang-periode en Reactie.

Tijdens de oorlogsjaren was het aantal geëlectriceerde gemeenten slechts weinig gestegen, n.l. van 28 in 1914 tot 34 in 1919. Na afloop van den oorlog werd de Stroomverkoop-Maatschappij met aanvragen om aansluiting van niet geëlectriceerde gemeenten overstelpt. De Stroomverkoop aan groot-verbruikers (7,9 miljoen kilowatturen) was aanzienlijk groter dan die aan particulieren (0,4 miljoen) en gemeenten (3,8 miljoen) samen. De maximale belasting was evenwel sprongsgewijze gestegen van 117 kilowatt in 1910 tot 1634 kilowatt in 1914 en tot 4519 kilowatt in 1918.

Nadat de belemmeringen van den oorlog verdwenen waren en de materiaalprijsen weer daalden, begon men uitvoering te geven aan de plannen om Midden- en Noord-Limburg te electrificeren.

Het hoogspanningsnet van Hoensbroek naar Maastricht kwam in 1920 gereed, en werd in bedrijf genomen met 10.000 Volt; in 1922 werd de spanning opgevoerd tot 50.000 Volt, waarvoor dat net gebouwd was. De aanleg werd door de Provincie Limburg bekostigd. Het bestaande hoogspanningsnet werd naar het Noorden doorgetrokken naar Weert en Tegelen. Het aantal aangesloten gemeenten steeg in de periode 1920 tot 1924 tot resp. 50, 62, 74, 81 en 83. De groote vooruitgang viel dus in de jaren 1919—1922.

Deze Sturm und Drang-periode ging met groote uitgaven gepaard. Vanzelfsprekend konden de groote werken niet direct rendabel worden gemaakt, ook op dit gebied geldt het gezegde: „de cost gaat voor de baet uit“.

De uitgaven van kapitaal veroorzaakten 'n stijgende rentelast en stijgende afschrijving. Ook de bedrijfsuitgaven zooals loonen en salarissen werden groter. De prijsverlaging van materiaal, die algemeen was ingetreden, werkte omgekeerd de contractuele bepalingen van de gemeenten terug op de stroomprijsen. Ook de onvoordelige contracten op langen termijn, die geen kolenclausule bevatten omdat ze afgesloten waren in een tijd van stabiele toestanden, vormden een handicap bij de prijsaanpassing van de stroomtarieven aan de veranderde omstandigheden.

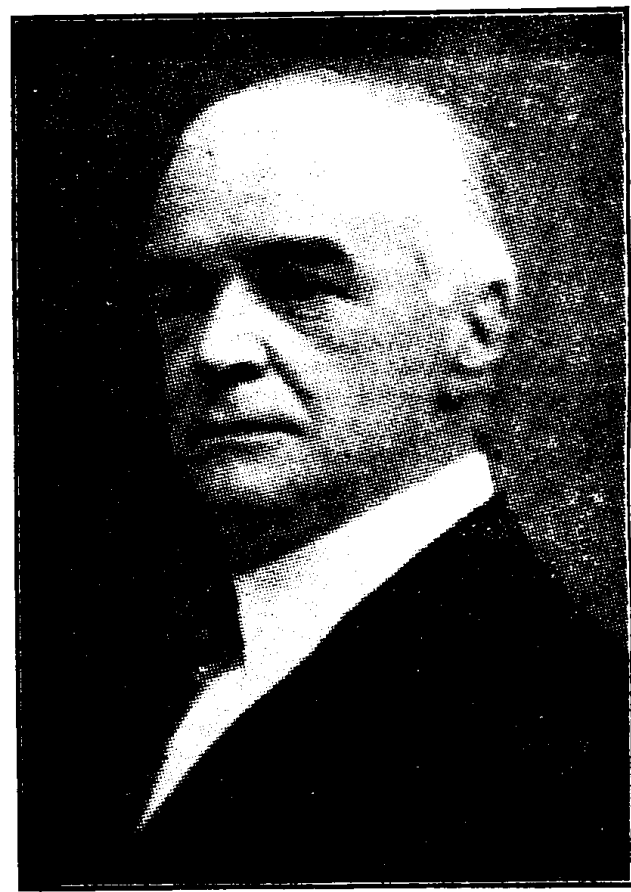
De stroomvraag was in het laatste jaar slechts weinig gestegen. Bij alle afnemers constateerde men een daling van het verbruik, in de huishoudingen werd bezuinigd en eveneens in de industrie, die getroffen was door de heersche maelaise. De bedrijfsresultaten ondergingen den invloed van dat complex van ongunstige factoren. 't Dividend, dat in 1918 nog 8½ pCt. beliep, daalde in 1919 tot 7%, in 1920 tot 6½%, terwijl in de jaren 1921 en 1922 geen dividend kon worden uitgekeerd. Er werden bezuinigingsmaatregelen genomen, waarbij o.a. het overtoollig personeel, dat tijdens de expansieperiode in dienst was genomen, afvloede en in de diverse bedrijfstakken rationalisatie werd toegepast.

In de volgende jaren begon de uitbreiding van het net haar vruchten af te werpen en steeg de stroomverkoop over de geheele linie. Pogingen om een verhooging van den stroomprijs te krijgen van Gemeenten, waarmede contracten voor leve-

ring „en gros“ waren gesloten tegen prijzen, die vóór den oorlog golden, hadden succes. Met de meeste gemeenten werd over den bijslag overeenstemming bereikt.

Het door de Staatsmijnen ter beschikking gestelde vermogen van 8.000 kilowatt werd grootdeels gebruikt ter voorziening in de gestegen behoefte, zoodat over een verhooging der capaciteit onderhandelingen werden gevoerd en in 1927 het vermogen op 12.000 kilowatt werd gebracht. Bovendien kreeg men van de gemeente Venlo de beschikking over een vermogen van bijna 1.000 kilowatt.

Inmiddels was de drang der gemeenten naar medezeggenschap in het beheer der Vennootschap gebaseerd op aandeelenbezit, zeer verzwakt om plaats te maken voor een groeiend vertrouwen in de gestie der Maatschappij. Dat kwam vooral hierin tot uiting, dat steeds meer gemeenten haar eigen electriciteitsbedrijf ophieven en aan de Stroomverkoop-Maatschappij de stroomlevering rechtstreeks aan de verbruikers opdroegen. Aanvankelijk streefde de Stroomverkoop-Maatschappij er naar, de elektrische energie door middel van gemeentelijke bedrijven te distribueeren. De Maatschappij kon aldus volstaan met minder aanleg-kapitaal. Later zijn haar inzichten op dat punt veranderd en ging zij er toe over op groote schaal rechtstreeks aan de particulieren te leveren. Thans exploiteeren nog slechts een 30-tal Gemeenten haar distributienet in eigen bedrijf, terwijl in de 86 overige z.g. concessiegemeenten de levering direct geschiedt.

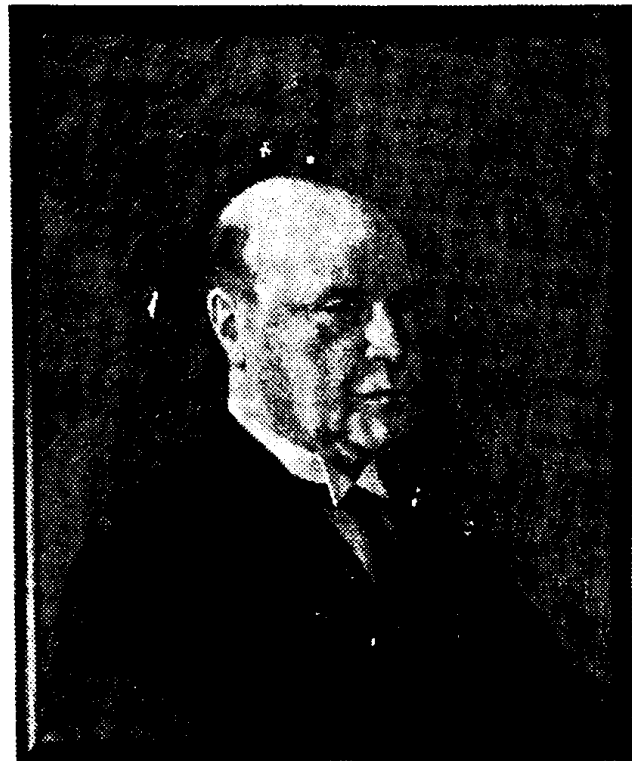

J. G. BELLAAR SPRUYT, directeur der S. V. M. van 1909—1929.

Toch is het totale verbruik van de eerste categorie nog meer dan het dubbele van dat der concessiegemeenten, omdat tot de eerste groep de groote gemeenten behooren, die den stroom „en gros“ koopen en distribueeren, zooals Maastricht, Heerlen, Roermond, Sittard e.d. waar het verbruik uit den aard der zaak aanzienlijk groter is dan in de zeer kleine concessiegemeenten. Een ander bracht groote kapitaalinvesteering mede, waarvan de stijging onafgebroken voortduurde tot en met 1931. De bedrijfsresultaten werden weer beter en het dividend kon dien tengevolge weer verhoogd worden van 6½% in 1924 tot 8% in 1925 en tot 8½% in 1926, om eindelijk gedurende een reeks van jaren stabiel op 8½% te blijven staan.

Tariefsverlaging.

De bedrijfsresultaten, die in 1925 de verwachtingen overtroffen, liidden een periode van tariefsverlaging in. De tarieven in de concessiegemeenten zijn tenslotte practisch weer gelijk geworden aan die welke voor de algemeene prijsstijging geldig waren, terwijl die voor de Gemeenten, welke den stroom „en gros“ inkoopen en die voor de industrie, zelfs vastrecht tarieven, om het stroomverbruik voor huishoudelijke doeleinden anders dan voor licht, te prikkelen. Het verbruik voor huishoudelijke doeleinden steeg b.v. tuschen 1928 en 1929 met ± 60%. Ook trachtte men in 1926 door een nieuw tarief het verbruik van de groot-industrie te bevorderen. Men

R. W. H. HOFSTED E CRUL.

knoopte met de Société Intercommunale Belge d'Electricité onderhandelingen aan over de leveringen van stroom aan de Eerste Nederlandsche Cement Industrie (E.N.C.I.) te St. Pieter, die in 1927 tot een goed einde werden gebracht. De stroom werd hoofdzakelijk van de centrale te Bressoux betrokken maar de fabrieken werden voor een deel eveneens verzorgd met stroom, opgewekt in de centrales der Staatsmijnen. Het beschikbare vermogen voor dezen importanten stroomverbruiker bedroeg niet minder dan 3.500 kilowatt.

Het aantal groote stroomverbruikers, dat in 1925 50 bedroeg, vertoonde in de volgende jaren een groote stijging: einde 1927 waren er 84 contracten loopende, 79 einde 1928 en 87 einde 1929. De stroomverkoop in kilowatturen aan grootverbruikers, die in 1917 bij de opkomst 4,7 miljoen bedroeg, was 10 jaar later 26,3 mill. en steeg in 1928 tot 31,6 en in 1929 tot 49,1 mill. (Inclusief de levering aan de E.N.C.I.). Het bedrijf, dat op stabiele en gezonde grondslagen gevestigd was, mocht zich in een gestadigen bloei verheugen. In 1927 werd MELICK-HERKENBOSCH, de honderdste gemeente, op het net der Stroomverkoop-Maatschappij aangesloten, welke inbedrijftelling met eenige plichtigheid gepaard ging. In 1929 waren alle Limburgsche Gemeenten ten getale van 121 geëlectriceerd, waarvan 115 den stroom van de Stroomverkoop-Maatschappij betrokken. Alleen Venlo en eenige Gemeenten in de Mijnstreek, waaronder KERKRADE, welke uit Duitschland stroom ontvangt, werden op andere wijze van stroom voorzien. Van de centrale te Venlo wordt nog stroom gekocht om het uiterste Noorden der Provincie op economische wijze te kunnen bedienen, waarvoor tevens nog stroom van de Provinciale Geldersche Electriciteits-Maatschappij wordt betrokken, omdat bij 't betrekkelijk klein debiet aansluiting op het bestaande net der Stroomverkoop-Maatschappij niet rendeerde zou.

Bellaar Spruyt.

In 1929 had de Maatschappij het groote verlies te betreuren van haar eminenten Directeur, den Heer J. G. Bellaar Spruyt, die van de oprichting af aan het hoofd van het bedrijf had gestaan en aan wiens talentvolle leiding de groote bloei van het bedrijf te danken was. De toenmalige Directeur had eveneens een belangrijke rol vervuld bij de totstandkoming in 1913 van de Vereniging van Directeuren van Electriciteitsbedrijven in Nederland (V.D.E.N.), die een gemeenschapsband vormt tusschen de verschillende electriciteitsbedrijven in den lande en diverse vraagstukken, die de algemeene electriciteitsvoorziening betroffen tot oplossing bracht.

Van den huidigen President-Commissaris en den toenmaligen Directeur ging toen de gedachte uit om tot een Cooperatief Laboratorium van alle electriciteitsbedrijven te komen, welke gedachte in 1927 gerealiseerd werd door de oprichting van de K.E.M.A. (N.V. tot Keuring van Electrotechnische Materialen te Arnhem).

De Stroomverkoop-Maatschappij van 1930 tot op heden.

In 1930 aanvaardde de huidige directeur, Prof. Dr. Ir. H. Gelissen, destijds Directeur van de N.V. Electrochemische Industrie, te Roermond, de leiding van de Stroomverkoop-Maatschappij. Op den hechten grondslag door zijn voorganger gelegd, ging hij voortbouwen. De electricificatie van het geheele gewest in de breedte en lengte was

in 1929 doorgevoerd. „De electricificatie van Limburg zal hoofdzakelijk in de diepte moeten worden voortgezet”, luidde één der hoofdpunten van het werkprogramma van den nieuwen Directeur, zoals hij dat o.a. in het jaarverslag van 1930 ontvouwde. „Door de openbare electriciteitsbedrijven in Nederland werd in het jaar 1929 per hoofd 206 kilowattuur afgeleverd. Voor Limburg was dat cijfer slechts 114 kilowattuur, zoodat Limburg in de komende jaren een achterstand van 80 % heeft in te halen. Dat kan o.i. alleen door eigen onderzoek, daarop gebaseerde voorlichting en krachtig doorgevoerde propaganda geschieden. Een nieuwe afdeling „Verbruiksontwikkeling” werd in het leven geroepen, die o.a. de propaganda voor het gebruik van huishoudelijke elektrische apparaten (electrisch koken) ter hand nam. Weldra werd een showroom aan die afdeling verbonden en werden in vele Limburgsche gemeenten kookdemonstraties gehouden.

Voor al echter tracht de Directie de electricificatie in de diepte te bereiken door het industriële electriciteitsverbruik te bevorderen en door eigen onderzoekingen daartoe bij te dragen. Dat streven komt tot uiting in vele belangrijke beheersdaden van de volgende jaren en ondanks de heersche crisis, die de industriële ondernemingen getroffen heeft, zijn er nu reeds op het gebied der industriële toepassing van electriciteit, successen behaald, die rijke vruchten in de toekomst zullen afwerpen.

Een ander kenmerk van het bedrijfsbeheer der Maatschappij is het streven naar hechte samenwerking met andere Provinciale Electriciteitsbedrijven om eene economische en rationeele distributie in ons land te realiseren. Als grondslag voor de interprovinciale samenwerking van Limburg met andere gewesten kan het hoogspanningsnet van Hoensbroek over Lutterade naar Roermond beschouwd worden, tot welks bouw in de zitting van Provinciale Staten in 1929 werd besloten. De aanleg van het eerste gedeelte van de Staatsmijn Maurits in Lutterade naar Roermond, werd in Juli 1931 begonnen en op het einde van dat jaar voltooid.

Mede op verzoek van den Minister van Waterstaat werd die lijn ingericht voor een spanning van 150.000 Volt, zulks in verband met de mogelijkheid om als koppellijn te dienen tusschen de groote centrale van Zuid-Limburg, Geertruidenberg en Nijmegen. De hoogspanningslijn, een knap stuk techniek, werd 23 Januari 1932 officieel in bedrijf gesteld; die gebeurtenis vormt een mijlpaal in de ontwikkeling der Maatschappij. Deze lijn legt getuigenis af van den geest, waarmee de leiders der Maatschappij beziel zijn: zij symboliseert de hand, welke tot samenwerking voor een andere zustermaatschappij is uitgestoken.

Zoodra binnenkort de bedrijfszekerheid in Nederland hare koppelschakels zal stellen, zal Limburg met zijne kolonbekkens en toekomstige waterkrachtcentrallen aan het Juliana-kanaal ongetwijfeld een belangrijke rol gaan spelen in de interprovinciale electriciteitsvoorziening.

Spaarbekken.

Door Prof. Gelissen werd in een rede gedurende de Limburgsche industriedagen te Roermond de mogelijkheid naar voren gebracht om in Limburg een Spaarbekken voor electricische energie aan te leggen. De Staatscommissie van Hovell tot Westerflier, werd bij Kon. Besluit belast met

het onderzoek van dat vraagstuk, mede in verband met de stroomvoorziening in de aangrenzende provincies. Door een spaarbekkenkrachtwerk wordt het mogelijk op economische wijze stroom te accumuleeren, waardoor afvalenergie en energie van lage waarde in de uren dat er weinig stroom verbruikt wordt, in energie met hooge waarde wordt omgezet, die in de spitsuren afgeleverd wordt.

Omzetting.

In 1932 werd eindelijk volledige overeenstemming bereikt over de formeele omzetting der Maatschappij in eene provinciale onderneming en de periode van jarenlange onderhandelingen en beraadslagingen afgesloten. Op 19 November werd de nieuwe Maatschappij opgericht, terwijl op 31 December 1932 de overdracht der eigendommen en bezittingen der liquideerende Maatschappij aan de opgerichte N.V. Provinciale Limburgsche Electriciteits-Maatschappij (Stroomverkoop-Maatschappij), plaats had. De nieuwe Maatschappij is in feite de voortzetting van de oude Stroomverkoop-Maatschappij.

Eigenlijk was de Maatschappij al sinds 1917 een provinciale onderneming. Sedert de jongste reorganisatie, is ze ook formeel-juridisch als een openbare onderneming in den vorm eener N.V. werkzaam, geleid volgens commerciële beginselen, waarbij echter het winststreven naar den achtergrond is gedrongen. Dit komt o.a. tot uiting in de begrenzing van het dividend tot een maximum van 7½%. De economische voordelen komen in den vorm van lage tarieven en dienstbetoon voor alles ten goede aan de afnemers. Gezien de rentelast en het risico der verstrekte kapitalen en de garantie voor opgenomen bankcredieten, die de provincie op zich neemt is een dergelijk percentage winst gering te noemen. In 1933 maakte de Provincie maar een eigenlijke winst van f 42.000.— na aftrek van verschuldigde rente der Maatschappij aan de Provincie over een bedrag van 3 miljoen; van derden was 2 mill. geleend.

De tarievenpolitiek der S.V.M. is op verlagening gericht. Voortdurend werden diverse tarieven gereduceerd. Naast het bestaande vastrechtstarief werd een nieuw vastrechtstarief ingevoerd, dat vooral ten goede komt aan verbruikers van groote hoeveelheden stroom voor huishoudelijke doeleinden (electrisch koken). Volgens dit tarief bedraagt de kilowattuurprijs in de zomermaanden 3 cent en in de wintermaanden 4 cent.

In 1932 was voor het eerst sedert de oprichting van het bedrijf de totale stroomverkoop (82,2 mill. kilowattuur) ten opzichte van die in het voorafgaande jaar (62,8 mill.) gedaald, hetgeen vooral aan de vermindering van het verbruik der groote industrie als gevolg van de crisis, was te wijten. Het grootste gedeelte werd echter goedgemaakt door de stijging van de levering „en gros” aan gemeenten en aan particulieren direct aan huis. In 1933 is men er weer in geslaagd het stroomverbruik belangrijk op te voeren, nl. tot 66,4 mill. kilowatturen, hetgeen een stijging van p.l.m. 9 mill. kWh ten opzichte van 1930 (55,8 mill.) betekent.

De jongste stijging is ongetwijfeld voor een groot deel 't gevolg van de propaganda voor een groot electriciteitsverbruik en de opnieuw gewijzigde tarieven. Een gunstig tariefstelsel en een doelmatige propaganda voor verbruiksontwikkeling, zijn de middelen, welke de maatschappij bij hare verkoop-politiek, op succesvolle wijze weet te hanteeren en waardoor ze erin geslaagd is, de daling van het industrieel verbruik te compenseren.

seeren door de bevordering van het huishoudelijk verbruik. De verbruiksontwikkeling wordt gesteund door de uitgifte van „Ons Tijdschrift”, dat zich een bijzondere plaats onder economisch-technische periodieken heeft weten te veroveren en dat qua inhoud oorspronkelijk ingesteld was op dien van huisorgaan. In 1931 werd het maandblad, in 1933 werd het mede het orgaan van de N.V. Prov. Utrechtsche Electriciteits-Maatschappij.

De „Service”.

Tot het dienstbetoon of „service” dat de Maatschappij aan hare afnemers bewijst behoort ook de districtsdiens, die waakt voor de veiligheid van het net en de electricische installatie. Verder functionneert er een metercontrole-, reparatie- en ijkdienst, die ervoor zorgt, dat de verkochte stroom met juist loopende meters wordt gemeten. Daar de fouten in de aanwijzingen voor het grootste gedeelte plus-fouten zijn, wijzen de meters dus te hoog aan ten nadeele van de stroomverbruikers.

In 1933 werd het Instituut voor Erkende Installateurs ingesteld, dat in het belang van het publiek bijdraagt in de uitvoering van goede en veilige installaties en tot verbetering van de toestanden in het Installateursbedrijf.

Een belangrijke stap voorwaarts ten bate van de vooruitgang der industrie, is het industriële laboratorium, dat in 1932 in de kelderruimten van het nieuwe kantoorgebouw is ingericht, voor proefnemingen op het gebied van electrowarmte en electrochemie. Thans zijn er 6 electricische ovens opgesteld, waaraan binnenkort eenige electricische ovens voor metallurgische doeleinden worden toegevoegd. Deze laboratoria vormen een unicum hier te lande en mochten reeds successen boeken. Zoo zijn sinds de oprichting van deze laboratoria, reeds 11 electricische industrieovens, hoofdzakelijk door de keramische industrie, ten deele in gebruik genomen, ten deele bij de verschillende fabrieken besteld om spoedig in gebruik genomen te worden, terwijl op het oogenblik 5 serieuze kandidaten de aanschaffing van een electricischen oven overwegen. Onder de in gebruik zijnde ovens is er een van 510 kW, opgesteld bij de N.V. Staalwerken de Maas te Maastricht.

De onlangs in het leven geroepen Stichting „Nederlandsch Instituut voor Electrowarmte en Electrochemie”, die voor het doel van onderzoekingen van bedoelde industriële laboratoria gebruik maakt, zal in een geest van samenwerking zoodat de industriële belangen van ons gewest als van geheel Nederland dienen.

Ook door een betere wegverlichting wil de Maatschappij in het belang der gemeenschap werken. In 1932 had Limburg de eer de eerste natriumverlichting in bedrijf te mogen stellen. Het voorbeeld te GEELEN vond navolging in binnen- en buitenland. De samenwerking met de Philipsfabrieken werd voortgezet, zoodat Limburg onlangs te HEERLEN de premiere heeft gehad van de eerste proefneming van Philips kwikdampampen.

Tot besluit laten we hier eenige cijfers volgen. De aanlegswaarde van de hoogspanningsnetten, schakelstations en door de Provincie ingebrachte hoogspanningslijnen bedraagt thans 10,6 miljoen gulden, de waarde der laagspanningsnetten 5 miljoen en die der gebouwen en terreinen 1,1 miljoen. Op dit totaalbedrag van 16,7 miljoen gulden werd afgeschreven voor een bedrag van 6,6 miljoen.

Aan stroom zullen in 1934 naar schatting ongeveer 84 miljoen kWh worden ingekocht; de stroomopbrengst bedraagt ca. 3 miljoen gulden. Het aantal aangesloten installaties is 75.233.

Limburg mag met gerechten trots vervuld zijn een Maatschappij binnen haar grenzen te bezitten, die mede aan de spits der electriciteits-ondernemingen hier te lande staat en waarvan vaak vruchtdragend initiatief is uitgegaan. „Limburg heeft het voorrecht gehad zijn electriciteitsvoorziening steeds in handen te weten van voortreffelijke leiders, die aan een groote werkkraat en organisatie talenten paren een voortuitziende blik”, schreef Dr. Philips in het gedenboek. Limburg heeft dan ook dank te wijten aan de oprichters, aan de Commissarissen, en aan den eersten Directeur, die de onderneming door de jeugd jaren hebben geleid.

Groote dank is verschuldigd aan Mr. E. O. J. M. baron van Hovell tot Westerflier, Commissaris der Koningin in de Provincie Limburg, die sinds 22 November 1918 als President-Commissaris aan het hoofd der Stroomverkoop-Maatschappij staat.

Als de Maatschappij zooveel vruchtdragend werk heeft kunnen leveren, is dat niet in geringe mate te danken aan den steun van haar President-Commissaris, die een open oog heeft voor de belangen van het bedrijf, een willig oor voor ieder project, dat de electriciteitsvoorziening kan bevorderen, die altijd klaar staat om zijn actieve medewerking te verleenen en die steeds bereid is geweest 't moeizame voorzitterschap van diverse studiecommissies op zich te nemen.

Groote hulde moet gebracht worden aan den huidige directeur Prof. dr. Ir. H. Gelissen, met zijn staf van voortreffelijke medewerkers, voor hetgeen in de jongste periode van 1930—1934 gewrocht is.

De Stroomverkoop-Maatschappij weet zich sterk en in staat tot zegenrijken arbeid in het belang van het gewest, met een dergelijken leider, met den man, wiens brein het idee met helderheid weet te concipieeren, wiens blik de mogelijkheden peilt en doorgrondt, die met „pushing power” realiseert, met optimisme alle moeilijkheden overwint, wiens persoonlijkheid vertrouwen en bezieling uitgaat en wiens medewerkers gevoelen, dat hij met warme sympathie hen bij hun arbeid volgt en aanmoedigt.

De beteekenis van dezen leider reikt verder dan het gebied der electriciteitsvoorziening, dat hem is toevertrouwd. „Het hoofddoel onzer Maatschappij is immers niet het distribueeren van electriciteit, dit is slechts middel. Doel is: bijdragen tot de welvaartsvermeerdering in ons gewest”.

Door deze gedachte, welke hem leidt, is het te verklaren, dat hij zijn werkkraat tot een ruimer gebied uitstrekt. Twee persoonlijkheden hebben elkaar op denzelfden weg naar eenzelfde doel ontmoet, door dezelfde vernuchtheid aan het gewest gedreven en hebben met hun medewerkers, de grondslagen gelegd voor een actieve regionale welvaarts-politiek in Limburg.

Als Limburg's ingezetenen op den herdenkingsdag van het 25-jarig bestaan der Stroomverkoop-Maatschappij aan beide hoofden van het bedrijf hulde brengen, worden in beide leiders tevens de ontsluiters van nieuwe economische welvaartsbronnen van het gewest begroet.

Maar hier gelooven wij een nieuwe episode in de economie van Limburg te entameeren, een hoofdstuk dat pas is aangevangen en rijke beloften voor de toekomst van ons gewest en van ons Vaderland inhoudt.....

SPORTPARK BEEK

ZONDAG
2 SEPTEMBER
3 UUR N.A.M.

Internationale Motor-Voetbalwedstrijd

MOTO-BALL-BRUXELLES contra MOTO-BALL-ATH.

De pauze wordt aangevuld door het geven van acrobatische toeren per motor
ENTREE 75, 50, 35 cent.

HEERLENSCHE MUZIEKSCHOOL
(Achter het Gemeentehuis)
DIRECTEUR JOS. SMETS
Aanvang van het nieuwe schooljaar 5 Sept. 1934.
ONDERRICHT IN:
Piano Cello Kerkmuziek
Viool Zang Orgel
Harmonium Solfege Rhythmische gymnastiek
ALLE THEORETISCHE VAKKEN
Alle slag- en blaasinstrumenten
Opleiding voor lagere en middelbare acten (o.a. Toonkunst). Bij genoegzame deelname zullen speciale cursussen gevormd worden in Kerkmuziek en Theoretische vakken. Verder zal met ingang van het nieuwe schooljaar zich aan de school verbinden als zanglerares Mij. Dzjops Ising. Concertzangeres te Amsterdam, die in de groote steden van ons land een groote reputatie heeft verworven als zangeres.
Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt aan de school op Zaterdag 1. Maandag 3 en Dinsdag 4 September s namiddags 3—5 uur, alwaar ook gelegenheid bestaat tot aanmelding van nieuwe leerlingen en van al den aanvang der cursus bij voorkeur 's Woensdags en Zaterdags van 10 uur voormiddags tot 5 uur 's nam. 7737

Wilhelmina-Toren VAALS
Zndag 2 September a.s. bij gelegenheid van den verjaardag van H. M. Koningin Wilhelmina
KONINGINNEFEEST
Groot feestconcert met Bal met medewerking van de Muziekvereniging Vaals en een Solistenkwartet.
Zooval voor het concert als voor het bal is vrij entree. Begin 4 uur.
Minzaam aanbevelend, ST. STUBACH.
8796

Modevakschool
Lantaarnstraat 7 MAASTRICHT.
Cursus in het KNIPPEN en NAAIEN voor huiselijk gebruik. Ook opleiding lingerie, costumière, coupeuse en leerares dag- en avondlessen.
Gedipl. hoofdleerares, directrice, C. STEVENS.
468

Modevakschool E.N.S.A.I.D.
CORRIE BOONEN
TREETBEKPLEIN 46, TREETBEK.
Moderne Coupe. Degelijke afwerking. 15 September begint het nieuwe schooljaar in het opleiden voor: Costumiëre. Coupeuse en Leerares. Er bestaat gelegenheid voor meisjes vanaf 14 jaar om opgeleid te worden tot bekwaame Coupeuse alsook voor huishoudelijk gebruik op de snelapparaten. Aangifte dagelijks tot 10 September. 8780.

ADVIESBUREAU VOOR UITVINDERS
MAURITSLAAN 33 — HILVERSUM
Voor onderzoek en beoordeling van uitvindingen, uitwerken van ideeën, schetsen, etc.
Deskundige voorlichting door practijkingenleuren en juristen. Vraagt eerst advies, alvorens kostbare stappen te doen.
6201
Bill. condities. — Gratis nadere inlichtingen.

GRATHEN.
Zusters van Sint Josef.
Jonge Dochters, die zich aan den goeden God willen toewijden in de Congregatie der Zusters van Sint Josef, kunnen zich wenden tot de Eerw. Overste: Zusters Grathem, kasteel „Ten Hove”.
Zie artikel in dit blad. 8788

AANBESTEDING
De architect P. ALBERT te BEEK zal namens zijn principaal op Vrijdag 7 September, trachten aan te besteden:
HET BOUWEN VAN EEN WOONHUIS IN DE HEIERSTRAAT TE BEEK.
Bestek en teekening verkrijgbaar vanaf heden ad f 5.—, rest. f 5.— bij ondergeteekende 8826
P. ALBERT, Architect, Prof. Spronckpark 14, Beek.

AANBESTEDING
Op Dinsdag 4 September a.s., zal ondergeteekende namens zijn principaal aanbesteden:
HET BOUWEN VAN 4 MIDDENSTANDSWONINGEN aan den HEINSBERGERWEG GEM. MELICK.
Exemplaren verkrijgbaar: Buitenop 13 te Roermond tegen betaling van f 5.—, rest. f 4.— tot 2 dagen na de besteding. 8503
E. H. BREMMERS, Architect.

AANBESTEDING
Op Maandag 10 Sept. 1934 zal door ondergeteekende, namens zijn principaal, te zijnen kantore, worden aanbested:
HET BOUWEN VAN EEN WOON- EN WINKELHUIS TE REUVER.
Bestek en teekening (ad 5 gld. per stel, rest. 2,50 gld.) en alle gewenschte inlichtingen verkrijgbaar vanaf Maandag 3 Sept. a.s. ten kantore van ondergeteekende.
F. DUPONT, Architect, Roermond, Tel. 8, Venloschepoort 7. 8829

Handelaars - Winkeliers!
Wilt gij uwe clientèle uitbreiden, wilt gij het publiek der Belgische Provincie Limburg en bijzonder dit der grensgemeenten door uwe publiciteit bewerken, a d v e r t e e r t dan in „DE EENDRACHT”
uitgegeven in de Belgische Maasvallei, bij de Drukkerij SMEETS te MECHELEN a/Maas (Belg. Limburg). Dit blad verschijnt elken Zaterdag, wordt in gansch de Provincie gelezen en is bijzonderlijk in de grensgemeenten algemeen verspreid. Die publiciteit is doeltreffend: Wie het eenmaal beproefd heeft er de overtuiging van opgedaan.
VERLAAGDE PRIJZEN BIJ CONTRACT.

FRANS L. O.
Cursus ter opleiding voor diploma Frans L. O. Aanvang 5 Sept.
Verdere inlichtingen te bekomen bij 8792
REL. URSULINEN
GROTE GRACHT 74, MAASTRICHT
Jongenspensionaat ST. JOZEF
BORCLOON (BELGIË) PROV. LIMBURG.
(Langs de baan Tongeren — St. Truiden)
Volledig lager en middelbaar onderwijs met Handelsstrekking. — Grondig theoretisch en praktisch onderwijs in de Franse taal. — In de middelbare klassen wordt ook Engelsch en Duitsch aangeleerd.
Snelchrift. — Machineschrift.
Verzorgde opvoeding. — Zeer gezonde ligging.
Vraagt prospectus aan Broeder Bestuurder. 4809

Film-avonden
met vertrouwd program geeft nog altijd
J. H. VAN RIJN
PARADE 43 — VENLO
Limburgsche Projectie Centrale K. S. A. smallfilms. VRAAGT CONDITIES. TELEFOON 70.

Centrale Verwarming.
WARMWATER - VOORZIENING
SANITAIRE INSTALLATIES
Vakkundige berekeningen en uitvoering.
Vraagt Ingenieursbezoek en Begrotingen zonder eenige verplichting.
Techn. Bureau H. HOEPPERMANS
EMMAPLEIN 8, Telefoon 134, HEERLEN. 6333

CHRYSLER (Plymouth)
goed onderh. model '31, 5 pl. Sedan goedk. te k. of tegen goed onderh. wagen van Belg. nat. in te ruilen.
Garage JAEGRS en PAULY, Vaals. 444

Voor advertenties op het gebied van geneesmiddelen en geneeswijzen staan onze kolommen slechts open, indien zij vooraf voorzien zijn van het stempel „Geen Bezwaar” tegen de plaatsing, afgegeven door de Commissie van Controle op 't adverteeren voor Geneesmiddelen en Geneeswijzen, Secretariaat:
SEGBROEKLAAN 33 DEN HAAG
2821

Bij een te kort aan gras
voedert U in de weide het voordeeligt:
Bertels' Lijnzaadkoekjes met suiker of Bertels' Ratio-koekjes.
Deze koekjes munten uit boven andere koeken door hooge voedingswaarde en zeer laag vochtgehalte.
Bestel bij Uw voederhandelaar of aankooporganisatie.
BERTELS' Oliefabrieken N.V. Amsterdam.

De Curator in het faillissement van JOS. JANSSEN, koopman, handelende onder den naam „Janssen's Electrotechnisch Installatiebureau en Radiohandel”, wonende te BEEK L., heeft op heden ter Griffien van de Arrondissements-Rechtbank te Maastricht en van het Kantongerecht te Sittard gedeponeerd de enige uitdeelslijst in bedoeld faillissement, welke aldaar gedurende tien dagen kosteloos voor de schuldeischers ter inzage zal liggen.
BEEK (L.), 1 September 1934.
8795 Mr. V. PYLS, Curator.

INSTITUUT E.N.S.A.I.D.
Hoofddirectie: Mevr. M. Hendrikse-Knapen Tolsteegsingel 54, Utrecht.

DAMES, KOMT ALLEN ZIEN naar de Gratis Demonstratie en Proefles
van onze gemakkelijke snelmethode in KNIPPEN en NAAIEN zonder REKENEN en TEKENEN en in het STOFVERSIEREN, te

MAASTRICHT, in de Modevakschool Lantaarnstraat N. 7 op Maandag 3 Sept. van 3—5 uur. Tevens zijn alle inlichtingen dagelijks te bekomen aan de Modevakscholen: Tongerscheweg 44 en Wilhelminasingel 85.

ouders, laat Uw kinderen Knippen leeren volgens onze praktische en eenvoudige methode en opleiden tot COSTUMIËRE, LEERARES-COUPÉUSE en ONDERWIJZERES-MODERNE SIERKUNST.

DAMES en MEISJES die verhinderd mochten zijn onze cursussen te volgen, ontvangen na toezending van onderstaande Bon met 25 ct. aan postzegels, een mooi boek en een gratis apparaat als extra reclame om thuis alle kleedingstukken te leeren knippen, maken en vernaken.

BON Instituut E.N.S.A.I.D.
L.K. Utrecht, Tolsteegsingel 54
Naam
Adres

Opleiding DUITSCH L. O. en M. O. A.
Drs. P. B. WESSELS
MATHIAS WIJNANDSTRAAT 7, MAASTRICHT. 449

H. v. Melick, Leeraar M.O. Boekhouden
Minderbroederssingel 4a, ROERMOND, Telef. 919.
BOEKHOUDLESSEN.
— OPLEIDING VOOR ALLE EXAMENS 7720

MAASTRICHT en OMGEVING FRANSCH
L.O. CURSUS en PRIVÉ LESSEN. — Bill. cond. J. JACOBS, Leeraar M.O.B., Wilhelminasingel 32 — MAASTRICHT.

BREUKEN
+ +

NIEUWE WETENSCHAPPELIJKE ONTDEKKING. BREVETTEN: België van 30 Juni 1933; Frankrijk 3 Januari 1934; Luxemburg 4 Januari 1934.
OFFICIEEL ERKEND en TOEGESTAAN VOOR DE BEHANDELING ZONDER OPERATIE, GEVAAR OF TIJDVERLIES, SCHRIFTELIJK GEWAARBORG, DOOR TOEPASSING DAG EN NACHT DER NIEUWE GEBREVETEERDE REGELBARE TOESTELLEN ZONDER VEEREN VAN DEN BEROEMDEN PROFESSOR BREUKHEELER

A. DUMONCEAU BELGISCHE FIRMA OPGERICHT in 1885 vijfmaal gebreveteerd. — Diploma's. — Gouden medaille Brussel 1910, Gent 1913 en 1923, Lyon '14, ANTWERPEN en LUIK 1930; Jury-ild buiten wedstrijd in Groote Prijs Parijs-Vincennes 1931; bekroond door de Belgische regering voor 30 jaren verdiensten met het ereeteken (Gouden MEDAILLE DER KROONORDE).

BREUKLIJDERS Vraagt Rue de la Meuse 65, BRUSSEL
ons kosteloos belangrijk uitlegboekje met getuigschriften en bedankingen van vele personen die door onze hulp verlichting bekomen hebben, en nu werken zonder band.

Specialist **ALBERT DUMONCEAU** ontvangt van 9 tot 2 uur te:

LUIK de 1ste ZONDAG, 1ste en 3de MAANDAG, Hotel des Flandres, 123, Guilleminstraat.
TONGEREN 1ste DINSDAG, Hotel Terminus, (Statie).

WISE de 2de DINSDAG, Hotel du Chemin de Fer (bij de Statie).

HASSELT de 4de DINSDAG, Hotel Willems (Statie).

MAESEYCK de 4de WOENSDAG, Hotel du Commerce, Boschstraat.

MATIGHE PRIJS. - UITLEG IN NEDERLANDSCH.
8700